

מסורת הש"ס

(א) נִשְׁמַת קוֹ: וּשְׁיָיִן, (ב) סוּטָה לַח: (ג) אֶ [פִּי] אֵין שִׁין מוֹלֵאֵן עַד דְּלִמְנוּ לְבִי כְּשֶׁתֵּחַא וְשִׁמְעוּ מִשִּׁין מִתְחַלֵּה וְעַד סוּף כִּי"ב הִרְיָ"ף וְעִ"ש בִּרְיָן], (ד) נְעִי מוֹסֵי לְעֵיל ח: דִּי"ה שֶׁחֲדָשׁ וְמוֹסֵי בִּינָה טוּ, דִּי"ה אִיחֻד וְמוֹסֵי עִירובִין מ. דִּי"ה זכרון], (ס) נִבְסִי"א: הִרְקִיעַ],

הגהות הב"ח

(א) רש"י דִּי"ה והלכה כו' כרנן גמליאל דהך דמשמע: דמשמע: (ב) בוגי"ה ה"ג כו' פעמים בין היום וצין הלילה בלחיי: (ג) בא"ד בשלמה לר' אליעזר היינו דשינה וכו' אלא לר' יהושע מאי שינה:

הגהות הגר"א

[א] גמרא דאושזי (ברכות) תו"מ:

מוסף רש"י

עם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה. שאין הכרזה משונה עליהם לעקור רגליהם וללף לפני הכהנים להיות מתגברים פנים כנגד פנים כדת, הלך אינם ככלל ברכה, כדלמדין כה תצרכו פנים כנגד פנים (סוטה דף:).

הדרן עלך מסכת ראש השנה

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

כי סליק רבי אבא מימי. שהפליג בספינה לים וחזר: **צנרכוס של ר"ה**. לקמן מפרש מ"ש הני: **מאן מודים**. לו צנרכות של ר"ה ויוה"כ ר"מ: **והלכה מכלל דפליגי**. דקאמר ר' יוחנן הלכה כרנן [גמליאלן] דהך ‏^(א) דמשמע מכלל דעמדו במחלוקתן: **רנן**. שאר החכמים חוץ מר"מ: **אינימא משום**

דנפישו קראי. דאיכא דמוספי ר"ה

כיון שאמר וצחורטך כפוט. כלומר

כמלות רלוך כמו שכתבת עלינו צמורטך: **אין לריך**. לומר מקראות המוספין: **אלא משום דאושזי**. שהרי כאן תשע ואריוות ומטעות דאין הכל בקיאין בהן, ורצוני מפרשין להא דרז חננאל צמלכיות וחרונוט ושופרות וקשיא לי הא דלא כרנן ולא כר' יוחנן בן נורי דתנן (נעיל דף גז). אין פוחתין מעשרה מלכיות וכו': **ושל פרקים**. מועדות: **מסלתין לתלתין**. שהיה מחזר תלמודו כל שלשים יום: **פוטרי היה כו'**. שש"ץ מוסיאס: **איןן ככלל ברכה**. ואע"פ שעס שצדוּת ככלל ברכה הני דמנא למיתי קמי כהניס ויפטו כהניס אליהס ויצרכוס והס לא בלא אין ככלל ברכה: **אכל דעירי לא**. משום דלא אניסי ויכולין להסדיר תפלתן:

הדרן עלך יום טוב

וסליקאלהמסכתראשהשנה

היה רבן גמליאל אפילו עם שבשדות ולא דרתי אבא בריה דרב בנימין בר חייא יעם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה אלא כי אתא רבין אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי שמעון חסידא הלא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות מ"ט משום דאניסי במלאכה אבל בעיר ‏^(א) לא:

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

לה.

אי"רימא משום דנפישוי. פירש צקונטרס דאיכא דמוספי ר"ח וראש השנה ומלכיות וחרונוט ושופרות כיון שאמר וצמורטך כמזז לאמר כיון שאמר נעשה ונקריצ לפניך כמלות רלוך כמו שכתבת עלינו צמורטך אין לריך לומר מקראות המוספין ובסס רצוניו פירש להא דרז חננאל

צמלכיות זכרונוט ושופרות וקשה

הא דלא כרנן ודלא כר' יוחנן בן נורי דתנן (נעיל גז). אין פוחתין מעשרה מלכיות כו' ור"ת פירש דאפסוקי דמלכיות זכרונוט ושופרות קאי והיכא דהתחיל פליגי דלא יפחות למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה אזל יכול לפטור עצמו לגמרי ע"י צמורטך כמזז לאמר אזל מקראות של מוסף רריך להזכיר לעולס שהס צמקוס הקרצנוט אזל מוסף דר"ח אין לריך להזכיר ברי"ה אלא שזי לו צמה שאמר מלכד עולת החדש ומנחתה צמה נכלל כל מוספי ר"ח העולות וכדי להזכיר גס השעיר שהוא חטאת יאמר ושני שעירים לכפר ושני תמידים כהלכתיו):

הדרן עלך יום טוב

וסליקא לה מסכת ראש השנה

א לעולם יסדיר אדם תפלתו ואח"כ יתפלל אמר רבי אבא ימסתברא מילתיה דר' אלעזר בברכות של ר"ה ושל יוה"כ ושל פרקים אבל דכל השנה לא איני והא רב יהודה מסדר צלותיה ומצלי שאני רב יהודה כיון דמתלתין יומין לתלתין יומין הוה מצלי כפרקים דמי אמר רב אחא בר עזירא אמר רבי שמעון חסידא פומר בברכות ולא מיבעיא הני דקיימי הכא אדרבה הני אניסי הני לא אניסי דרתי אבא בריה דרב בנימין בר חייא יעם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה אלא כי אתא רבין אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי שמעון חסידא הלא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות מ"ט משום דאניסי במלאכה אבל בעיר ‏^(א) לא:

הדרן עלך יום טוב וסליקא לה מסכת ראש השנה

הגהה זו שייכת לעיל דף יא ע"ב

הכי גרסינן הלכה זו בפרק ראשון (דף יא): בראשונה עד שלא הגיע רבינו וכן בספרי רומים וכן הגריימא בסדר עולם וכן עיקר צגנת שז מלות שנה לחיי נח בחדש השני בצבעה עשר יום לחדש ציום הוה נבקעו כל מעשיות תהום רצה ואריוצות השמים נפתחו ר"א אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמוז כימה שוקע ומעשיות מתמעטין וממוך שטינו מעשיהם שינה הקצ"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מוז כימה ציום ונטל שני כוכבים ממנה והציא מצול לעולם. ר' יהושע אומר אותו יום שבעה עשר באייר היה יום שמוז כימה עולה ציום ומעשיות מתגבדין וממוך שטינו את מעשיהן שינה הקצ"ה עליהם מעשה בראשית ונטל שני כוכבים ממיה והציא מצול לעולם. בשלמא לר' יהושע היינו דכתיב שני אלא לר"א מאי שני שני לדין בשלמא לר"א היינו דשינה אלא לר' יהושע מאי שינה שינה כדרכ חסדא. והיכן פירושה שים עשר מזלות קצועין בגלגל ששה מהן למעלה מן ‏^(א)הקרקע וששה למטה כשזה עולה מן הקרקע מזד אחד חצירו שכנגדו שוקע בקרקע צניסן מע"ך גד"ד למעלה צלילה טש"ת סא"צ למטה לאור הצוקר מתחיל טולה לעלות מן הקרקע ומאזויס לשקוע לסוף שעה ראשונה טולה כולו עולה ומאזויס כולו שוקע בארץ שניה שור עולה ועקרב שוקע שלישית תאזויס עולה קשת שוקע וכן עושין כל ימי ניסן י"ב מזלות מגלגלין את העולם פעמיס צין ‏^(ב) ציום וצין צלילה באייר שור עולה בשעה ראשונה של יום ועקרב שוקע שינה תאזויס עולה קשת שוקע שלישית סרטן עולה גדי שוקע וכן מגלגלין עד תשלום כל המזלות וחרירן חלילה פעמיס צין היום והלילה וכן עושין השנים עשר מזלות לשנים עשר חדשים לסיון תאזויס עולה מן הקרקע בתחילת היום לתמוח סרטן לאז באריה לאלול בתולה לתשרי תאזויס למרחשון עקרב וכן כולם כימה הוא שור ר"א אומר אותו היום שבעה עשר במרחשון היה יום שמוז כימה שוקע ציום כשימה שהוא שור עולה כצר התחילה חמה לנטות למערב וזהו שקיעמו של כימה שלשעה שציעית של יום עולה שור מן הקרקע שהרי שעה ראשונה של מרחשון עקרב עולה מן הקרקע שניה עולה קשת שלישית גדי רציעית דלי חמישית דגיס ששית טולה שציעית שור ובצציעית חמה מתחלת לשקוע לצד מערב ומעשיות מתמעטין מחמת האינה והרוחות ר' יהושע אומר אותו היום שבעה עשר באייר היה יום שמוז כימה עולה מן הקרקע בשעה ראשונה של יום ומעשיות מתגבדין שצאזו זמן לא חמה ולא צינה להמעטין בשלמא לר' יהושע היינו דכתיב שני האי בחדש השני היינו אייר שהרי מזינו ניסן נקרא ראשון ראשון הוא לחדשי השנה אלא לר"א דלאמר מרחשון היכן מזינו תשרי שנקרא ראשון שני לדין מזינו תשרי שנקרא ראשון לדין מראשית השנה היינו תשרי צשמעתין לעיל והוה ליה מרחשון שני בשלמא לר' ‏^(א) יהושע היינו דשינה שלא היה זמנו של כימה לעלות מן הקרקע עד שעה שציעית ועלה מוז כימה בתחלת היום כדי לעשות צו אריוצות ולספוך עליהן המצול דרך האריוצות למחר עליהן פורעניות ועוד שטיי אחר שצשאר שנות העולם מעשיות מתמעטין צוה הזמן ועכשיו נתצרכו אלא לר"א מאי שינה אין כאן שני לא צמול כימה ולא בתגצורת המעשיות שינה כדרכ חסדא:

עין מושפט נר מצוה

סו א מיי פ"ח מהל' תפלה ה' י טוש"ע א"ח ס' קכד סעף: א וטור א"ח ס' תקנא:

סו ב מיי פ"ג מהל' שופר ה' ח טוש"ע א"ח ס' תקנא סעף ד צהג"ה:

סח ג מיי פ"ד מהלכות תפלה ה' יט טוש"ע א"ח ס' ק:

סח ד מיי פט"ז מהל' נשיאות כפטי ה"ח טוש"ע א"ח ס' קכח סעף כד:

ע ה טור א"ח ס' תקנא:

רבינו חננאל

ואקשינן אי מודו ליה לרבן גמליאל למה ליה לר' יוחנן למיטר הלכתא כווריה, לא אמרינן הלכתא אלא היכא דאיכא פלוגמא. ופריך רב תנמן בר יצחק מאן מודי ליה לרב גמליאל ר' מאיר והכמים חולקין על זה ועל זה. דתנו רבנן ברכות של ראש השנה ריום הכפורים בלבד, אבל בכל השנה אין הלכה כרבן גמליאל. ומאי שנה ראש השנה ריום הכפורים מן השנה כולה, איילמא משום (דכח') [דנפישין] בהו קראי, והן עשר מלכיות עשר וצבורנות ועשר שופרות, והאמר רב חננאל אמר רב כיון שאמר ובתורתך כתוב לאמר שוב אינו צריך להזכיר הפסוקין, אלא משום דאדורי ברכות. כלומר בכל שבת ומועד מתפללין שבע ובאלו מתפללין [תשע]. אמר ר' אלעזר לעולם יסדיר אדם תפילתו ואחר כך יתפלל. ואמר ר' אבא מסתברא בברכות של ראש שנה ושל יום הכפורים ושל פרקים, אבל של כל השנה כולה לא. וכן סוגיא דשמעתא. אמר רב אחא בר רב עזירא אמר ר' שמעון חסידא פומר היה רבן גמליאל אפילו עם שבשדות כול'. ואסיקנא אלא כי אתא רבין אמר ר' יעקב בר אידי אמר ר' פטר שמעון חסידא לא פטר רבן גמליאל אלא עם שבכנסת ושומעין משליח ציבור, והעם שבשדות והן אנוסין שאינן יכולין לבא. אבל הני ששכיחו בעיר ולא אתו לא פטר להו רבן גמליאל. ירושלמי רבן גמליאל אומר שליח ציבור מוציא את הרבים ידי חובתן ר' חונא רובה דצפורין בשם ר' יוחנן הלכתא כרבן גמליאל באלין תקיעתא והא שישנן שם מראש התפילה. הדרן עלך י"ח של ר"ה סליקו פירושי רבינו חננאל ממסכת ראש השנה. תהלה לשוכן מעונתה